MUHAMMED BİN MAHLED

Hadîs, fıkıh ve târih âlimi. Künyesi Ebû Abdullah olup, ismi Muhammed bin Muhallid bin Hafs'dır. Bağdâd'ın doğusunda yüksek bir tepe üzerinde kurulmuş bir mahalle olan Dûr'da 233 (m. 848) yılında doğdu. Bundan dolayı Dûrî nisbet edildi. Attâr lakabı verildi. Daha çok İbn-i Muhallid diye tanındı. 331 (m. 943) yılında doksanyedi yaşında Bağdâd'da vefât etti.

Öğrenecek yaşa geldiği zaman, kendisini ilmî bir çevre içinde bulan Ebû Abdullah Muhammed bin Muhallid Attâr Dûrî, devrinin en meşhûr âlimlerinden ilim öğrendi. Büyük âlimlerle sohbet etti. Ebû Saîb Selem bin Cennâde, Ya'kûb bin İbrâhîm Devrekî, Fadl bin Ya'kûb rûhâmî, Ebû Huzâfe Ahmed bin İsmail Sehmî, Zübeyr bin Bekkâr, Abbâs bin Yezîd Behrânî, Fadl bin Sehl A'rec, Ebû Yahyâ Muhammed bin Sa'îd Attâr, Muhammed bin İsmail Hassanî, Ahmed bin Osman bin Hakîm Evdî, Eşkâb'ın oğulları Ali ve Muhammed, Muhammed bin Hassan Ezrâk, Muhammed bin Osman bin Kerrâme, Hasen bin Arefe, Müslim bin Haccâc ve daha birçok âlimden ilim öğrenip hadîs-i şerîf dinledi. İlim öğrenmek için her türlü sıkıntıya katlandı. Yüzbin hadîs-i şerîfi râvileriyle birlikte ezberleyerek hafız oldu. Fıkıh ilminde yüksek derecelere erişti. İlminin çokluğu, rivâyetinin sağlamlığı, ibâdete düşkünlüğü, emânete riâyeti ile meşhûr oldu. Hadîs ilminde sika (güvenilir) idi. Vaktini sâdece Allahü teâlânın dînini öğrenmeye ve öğretmeye harcayan Muhammed bin Muhallid Dûrî, yüksek ilim sahibi talebeler yetiştirdi. Ebü'l-Abbâs bin Ukde, Muhammed bin Hüseyn Âcerî, Ebû Bekr İbni Cilâbî, Muhammed bin Muzaffer, Ebû Ömer bin Hayve, Ebü'l-Hasen Dâre Kutnî, Ebû Hafs, İbn-i Şâhin, Ebû Abdullah Merzubânî, Ebû Ömer bin Mehdî, Ebû Hasen bin Sıllet Ehvâzî ve daha birçok âlim ondan ilim öğrendi.

Yetiştirdiği talebeleri yanında, pek kıymetli eserler de yazdı. Tahric ve tasnifler yaptı. Bunlardan, "Emalî", "Mâ revâh-ül-ekâbir an Mâlik bin Enes", "Fevâid" ve "Müntekî" adlı kitapları yazmalar hâlinde mevcûttur. Ayrıca, "Sünen fi'l-fıkh", "Adâb", "Mûsned-i kebîr", "Ahbâr-ı Sıbyân" adlı eserlerin de ona âit olduğu bildirilmektedir.

Hasen bin Ebî Tâlib anlatır: İbn-i Muhallid'den hadîs-i şerîf öğrenmek için gelenler, "Yâ Ebâ Abdullah! Senin evin bize çok uzak, her zaman gelip gidemiyoruz. Ne olur geldiğimiz zaman bize daha çok hadîs-i şerîf öğret" dediler. O da "Ben geçmişte buradan çok uzak yerlere giderek hadîs-i şerîf öğrendim" dedi. İlim öğrenmek istiyenin sıkıntıya katlanması icâb ettiğini anlatmış oldu.

Kendisi anlatır: "Annem vefât ettiği zaman, Derb-i Reyhan mezarlığında bir kabir kazmaya başladık. Biraz derine inince, kazdığımız mezarın bir tarafı çöktü. Çöken tarafta yeni defn edilmiş gibi duran bir erkek cesedi çıktı. Göğsünde etrâfa güzel kokular saçan bir reyhan çiçeği vardı. Onu elime alıp kokladım. Misk kokusundan daha hoş bir kokusu vardı. Cenâzeye gelen diğer cemaate de koklattıktan sonra tekrar yerine koyup mezarı kapattık"

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Târîh-i Bağdâd cild-3, sh. 310

2) Tezkiret-ül-huffâz cild-3, sh. 828

3) Tabakât-ı Sûfiyye sh. 39

4) Fihrist sh. 325

5) Şezerât-üz-zeheb cild-2, sh. 331

6) Mir'ât-ül-cinân cild-2, sh. 310

7) Lisân-ül-mîzân cild-5, sh. 374

8) Mu'cem-ül-müellifîn cild-12, sh. 9

9) El-A'lâm cild-7, sh. 93

10) Keşf-üz-zünûn sh. 27

11) Tabakât-ı Hanâbile cild-2, sh. 73